

Η σημερινή κρίση στη Μέση Ανατολή και τα νέα της χαρακτηριστικά

Χαράλαμπος Τσαρδανίδης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου και Διευθυντής του
Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων.

Η κλιμακούμενη βία μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς στη Γάζα αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων τόσο εντός των συνόρων του Ισραήλ όσο και στη Δυτική Όχθη φαίνεται να δημιουργούν ένα πολυσύνθετο σκηνικό έντασης σε ολόκληρο το χώρο της Μέσης Ανατολής. Δεν είναι η πρώτη φορά βέβαια που τα τελευταία είκοσι χρόνια ένας περιορισμένος πόλεμος λαμβάνει χώρα: Η δεύτερη Ιντιφάντα (2000- 2005), ο πόλεμος στο Λίβανο (2006), οι αλλεπάλληλες επεμβάσεις του Ισραήλ στη Γάζα (Δεκέμβριος 2008- Ιανουάριος 2009), (Νοέμβριο του 2012) και η επιχείρηση «Προστατευτική Αιχμή» το καλοκαίρι του 2014. Ωστόσο, η σημερινή κρίση, η οποία διανύει τη δεύτερη ήδη εβδομάδα της φαίνεται ότι έχει δύο νέα χαρακτηριστικά:

Πρώτον, για πρώτη φορά υπάρχει εκτεταμένη εξέγερση των Παλαιστίνιων ισραηλινών υπηκόων (των Αράβων- Ισραηλινών) σε πολλές πόλεις στο Ισραήλ. Σε βίαιες συγκρούσεις με τους Παλαιστίνιους συμμετέχουν ενεργά και αρκετοί ακροδεξιοί ισραηλινοί. Μερικοί άρχισαν να μιλούν πια για κίνδυνο εμφυλίου πολέμου. Πολλοί από του Παλαιστίνιους είναι απόγονοι εσωτερικά εκτοπισμένων από τα χωριά τους Παλαιστίνιων που κατά τον πόλεμο του 1948 δεν πήραν το δρόμο της εξορίας προς τον Λίβανο, την Ιορδανία, τη Συρία, τη Γάζα και κυρίως τη Δυτική Όχθη, που ανήκε τότε στην Ιορδανία, αλλά εγκαταστάθηκαν σε ορισμένες πόλεις του Ισραήλ, όπως το Λόντ και την Άκρα. Ωστόσο, η αρχική φλόγα των συγκρούσεων άρχισε από την απόφαση του Ισραήλ να προβεί σε αναγκαστική έξωση δεκάδων παλαιστινιακών οικογενειών από τα σπίτια τους στη συνοικία Σεϊχ Τζαρά της Ανατολικής Ιερουσαλήμ προκειμένου αυτά να κατοικηθούν από ισραηλινούς εποίκους. Η επέκταση και η σφοδρότητα των συγκρούσεων φαίνεται να αιφνιδίασε τις ισραηλινές αρχές οι οποίες δεν έχουν κατανοήσει ότι υποβόσκει τεράστια δυσαρέσκεια στον παλαιστινιακό πληθυσμό, εξ αιτίας των κοινωνικών και οικονομικών διακρίσεων που υφίσταται. Επιπρόσθετα, η ψήφιση το 2018, νόμου που αφενός διακηρύσσει την ανάγκη εβραϊκής πλειοψηφίας εντός του Ισραήλ και αφετέρου προβλέπει ότι μόνο ο ισραηλινός λαός έχει το αποκλειστικό δικαίωμα στην αυτοδιάθεση, συνέβαλε στην αυξανόμενη με γοργούς ρυθμούς ριζοσπαστικοποίηση των Παλαιστίνιων (Αράβων- Ισραηλινών). Αυτό είναι και το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει το Ισραήλ, όχι μόνο τώρα, αλλά

και μακροπρόθεσμα καθώς η δημογραφική αύξηση του πληθυσμού των Παλαιστινίων δημιουργεί νέα προβλήματα ασφάλειας καθώς και διλήμματα για το πως το Ισραήλ και η ισραηλινή κοινωνία θα τα αντιμετωπίσει και θα τα διαχειριστεί.

Δεύτερον, η νέα κρίση βρίσκει τόσο το Ισραήλ όσο και την Παλαιστινιακή Αρχή εν μέσω μιας πρωτοφανούς μακρόχρονης πολιτικής κρίσης. Οι αλληπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις των τελευταίων δύο χρόνων μετά από αποτυχημένες προσπάθειες σχηματισμού σταθερών κυβερνήσεων έχουν εγκλωβίσει το Ισραήλ σε παρατεταμένη πολιτική κρίση. Η απερχόμενη κυβέρνηση Νετανιάχου είναι σε πολύ αδύναμη θέση, ενώ η απόφαση της Παλαιστινιακής Αρχής να αναβάλει τις εκλογές στη Δυτική Όχθη φοβούμενη την επικράτηση της Χαμάς δείχνει αντίστοιχα τη δύσκολη κατάσταση που αντιμετωπίζει η κυβερνώσα παράταξη στη Δυτική Όχθη. Τα γεγονότα, όπως, εξελίσσονται, νομιμοποιούν τη Χαμάς ακόμη περισσότερο στα μάτια του Παλαιστινιακού πληθυσμού, ενώ η απόφαση της Χαμάς να εκτοξεύει χιλιάδες ρουκέτες στο Ισραήλ ουσιαστικά αποδυναμώνει τους πολιτικούς αντιπάλους του Νετανιάχου και συσπειρώνει τους υποστηρικτές της σημερινής ισραηλινής κυβέρνησης. Διαφαίνεται έτσι ότι η Χαμάς έχει ανάγκη τον Νετανιάχου και ο Νετανιάχου τη Χαμάς.